

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
01.04.2024
протокол № 04, п. 07

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 01.04.2024 № 52

ПРАВознавство / Law

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування» /	07 «Management and Administration»
Спеціальність	076 «Підприємництво та торгівля» /	076 Business and Trade
Освітня програма	«Підприємництво та торгівля» /	Business and Trade

Розробник: Хом'яченко Світлана, кандидат юридичних наук, доцент.
Шевчук Тетяна, старший викладач

Гарант освітньої програми «Підприємництво та торгівля» Тернова Алла,
канд. техн. наук, доцент.

Обговорено та схвалено:
на засіданні кафедри права від 11.03.2024, протокол № 07;
на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від
21.03.2024, протокол № 03.

Рецензенти:

Бахновська Ірина, кандидат юридичних наук, доцент;
Білоус Ірина, Рада адвокатів Вінницької області, Адвокат, кандидат
юридичних наук, доцент

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 17.04.2024 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,33.
Обл.-вид. арк. 1,14. Тираж 2. Зам. № 83.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Метою вивчення дисципліни «Правознавство» є формування теоретичних знань та вироблення навичок, щодо практичного застосування норм права, формування у здобувачів вищої освіти високої правосвідомості та підвищення правової культури, вироблення навичок необхідних для аналізу правових норм та їх застосування на практиці, а також недопущення правового нігілізму.

Завданнями курсу є формування системи знань з теорії держави та права; основ цивільного, трудового, господарського, сімейного, кримінального права та ін. галузей права; вміння орієнтуватися в нормативних джерелах та законодавстві країни; готовність аналізувати особливості організації державної влади в Україні; вміння визначити нормативно-правовий акт, нормами якого регулюватимуться правовідносини в конкретній (запропонованій) ситуації; вміння застосовувати теоретичні знання та правові норми у сфері підприємницької діяльності та торгівлі; формування системи правових уявлень, переконань та навичок, які спрямовані на забезпечення сфери торгівлі висококваліфікованими фахівцями.

В результаті вивчення даного курсу здобувач повинен знати: загальнотеоретичні правові поняття та категорії; основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи; структуру права та законодавства; форму держави (устрою, режиму, правління); види суб'єктів цивільних відносин; підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин; правові механізми регулювання і забезпечення трудових відносин; основні поняття господарського, сімейного, кримінального та інших галузей права.

Результатом вивчення освітнього компоненту «Правознавство» для освітньої програми «Підприємництво та торгівля» є формування комплексу компетентностей:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької та торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких та торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких та торговельних структур

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

Програмні результати навчання з освітнього компоненту «Правознавство» полягають:

ПР2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності

ПР4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва та торгівлі

ПР5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва та торгівлі

ПР9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави

ПР16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати його на практиці

Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 07.02.2022 № 38 (зі змінами).

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право звернутися із проханням перегляду оцінки, одержаної на екзамені, відповідно до Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів від 07.02.2022 № 32.

**Обсяг освітнього компоненту в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	всього	з них				
		лекції	практ.	СРС		
Тема 1. Основи теорії держави	8	2	2	4	В,УД, РМГ	4
Тема 2. Загальне поняття права	8	2	2	4	РПЗ, УД	4
Тема 3. Основи правового статусу людини і громадянина.	8	2	2	4	П, ТЕ, УД, Д	4
Тема 4. Правовий статус органів державної влади в Україні	8	2	2	4	В, Д, РМГ	4
Тема 5. Загальні положення цивільного права	8	2	2	4	В, Д, РМГ	4
Тема 6. Право власності та інші речові права	8	2	2	4	П, ТЕ, УД, Д	4
Тема 7. Загальна характеристика сімейного права як галузі права. Шлюб.	8	2	2	4	П, РЗ	4
Тема 8. Загальна характеристика трудового права України	8	2	2	4	В, КТ, РЗ	4
Тема 9. Робочий час та час відпочинку	8	2	2	4	В, КТ, РЗ	4
Тема 10. Оплата праці	8	2	2	4	П, ТЕ	4
Тема 11. Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин	8	2	2	4	УД, РЗ, П, ТЕ	4
Тема 12. Загальна характеристика господарського права України.	8	2	2	4	УД, РЗ, П, ТЕ	4
Тема 13. Господарські договори.	8	2	2	4	УД, РЗ, П, ТЕ	4
Тема 14. Правове регулювання підприємницької діяльності	8	2	2	4	ТЕ, РПЗ, В, Д, Т	4
Тема 15. Правове регулювання господарсько-торговельної діяльності	8	2	2	4	УД, В, ТЕ	4
Тема 16. Правове регулювання комерційного посередництва (агентських відносин) у сфері господарювання.	8	2	2	4	УД, В, ТЕ	4
Тема 17. Фінансове право як галузь права. Фінансовий контроль в Україні.	8	2	2	4	УД, РЗ, П, ТЕ	4
Тема 18. Правові основи банківської діяльності та грошового обігу	8	2	2	4	П, ТЕ	4
Тема 19. Податки та податкова система України	8	2	2	4	УД, РЗ, П, ТЕ	4

Тема 20. Адміністративна відповідальність та інші заходи адміністративного примусу	8	2	2	4	ТЕ, РПЗ, В, Д, Т	4
Тема 21. Загальне поняття кримінального права. Кримінальна відповідальність.	8	2	2	4	П, ТЕ	4
Індивідуальне завдання	12			12	ІЗ	16
Всього:	180/6	42	42	96		100
<i>Підсумковий контроль</i>	<i>екзамен</i>					

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал.

РПЗ – розв’язання практичних завдань – 2 бали.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

КТ – комп’ютерне тестування – 1 бал.

Т – тестування – 1 бал.

РЗ – розв’язування задач – 2 бали.

ТЕ – твори-есе – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 1 бал.

Д – доповідь – 2 бали.

П – презентація – 2 бали.

ІЗ – індивідуальні завдання – 16 балів (творчий проєкт / участь у наукових заходах).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи теорії держави

Поняття та основні ознаки держави. Політичні та соціальні чинники, що зумовили виникнення держави. Основні теорії походження держави. Функції держави. Класифікація держав за їх формою. Механізм держави. Поняття та ознаки громадянського суспільства. Загальна характеристика правової держави.

Тема 2. Загальне поняття права

Поняття та основні ознаки права. Етапи виникнення права. Поняття та види соціальних норм. Спільні та відмінні ознаки права й інших соціальних норм. Структура норми права. Правовідносини та їх склад. Система права та система законодавства. Конституція: поняття й види. Закони і підзаконні нормативні акти. Законність, її принципи та гарантії. Правова поведінка, її види. Правопорушення, його основні елементи. Види правопорушень. Юридична відповідальність та її види.

Тема 3. Основи правового статусу людини і громадянина.

Поняття, складові елементи та принципи правового статусу людини й громадянина та їх конституційне закріплення. Правовий статус особи. Види правових статусів особи (загальний, спеціальний, індивідуальний). Структура правового статусу. Громадянство України. Правове становище іноземців та осіб без громадянства. Правовий статус біженців.

Тема 4. Правовий статус органів державної влади в Україні

Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. Порядок формування Верховної Ради України. Конституційний склад та структура Верховної Ради України. Функції Верховної Ради. Поняття законодавчого процесу. Поняття та ознаки органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Основні засади формування та функціонування органів виконавчої влади в Україні. Правовий статус Кабінету Міністрів України. Становлення інституту Президента в Україні. Місце і роль Президента в системі державних органів України. Судова влада та форми здійснення правосуддя в Україні.

Тема 5. Загальні положення цивільного права

Предмет і метод цивільного права. Поняття, види та структура цивільних правовідносин. Фізичні особи як учасники цивільних відносин. Цивільна правоздатність фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичної особи. Фізична особа-підприємець. Юридична особа як учасник цивільних правовідносин. Види юридичних осіб. Правові форми участі держави у цивільних відносинах. Об'єкти цивільних прав. Поняття правочину, його ознаки та види. Умови дійсності правочину. Форма правочину.

Тема 6. Право власності та інші речові права

Поняття та загальна характеристика права власності в Україні. Загальна характеристика речових прав на чуже майно. Захист права власності та інших речових прав. Загальні положення права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту.

Тема 7. Загальна характеристика сімейного права як галузі права. Шлюб.

Поняття сімейного права. Предмет і метод сімейного права. Сім'я як об'єкт правового регулювання. Поняття та правова природа шлюбу. Умови укладення шлюбу. Державна реєстрація шлюбу та її правові наслідки. Поняття і загальна характеристика особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. Загальна характеристика майнових правовідносин подружжя. Поняття шлюбного договору.

Тема 8. Загальна характеристика трудового права України

Предмет, метод, функції та джерела трудового права. Поняття, ознаки та зміст трудових правовідносин. Право на працю: поняття та гарантії його реалізації. Поняття трудового договору і його відмінності від суміжних цивільно-правових договорів. Зміст трудового договору. Форми і строки трудового договору. Контракт як особливий вид трудового договору. Загальний порядок прийняття на роботу. Зміна умов трудового договору. Поняття та класифікація підстав припинення трудового договору.

Тема 9. Робочий час та час відпочинку

Поняття і види робочого часу. Режим роботи. Ненормований робочий день. Надурочні роботи. Службові відрядження. Поняття і види часу відпочинку. Вихідні дні. Заборона роботи у вихідні дні і винятковий порядок застосування такої роботи. Святкові та неробочі дні. Порядок залучення і компенсація роботи у такі дні. Відпустки: поняття і види. Тривалість, порядок і умови надання щорічної відпустки. Відкликання з відпустки. Перенесення щорічної відпустки. Грошова компенсація невикористаної відпустки.

Тема 10. Оплата праці

Поняття заробітної плати та її структура. Мінімальна заробітна плата та індексація заробітної плати. Системи оплати праці. Почасову форму оплати праці. Тарифна система оплати праці. Тарифна сітка. Тарифні коефіцієнти. Розмір тарифної ставки (окладу). Обмеження відрахувань із заробітної плати.

Тема 11. Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин

Трудова дисципліна та методи її забезпечення. Поняття і види дисциплінарної відповідальності. Стягнення за порушення трудової дисципліни у загальній дисциплінарній відповідальності: види і порядок застосування. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців. Поняття, функції і види матеріальної відповідальності працівників. Підстава й умови матеріальної відповідальності працівників. Визначення розміру і порядок покриття матеріальної шкоди, заподіяної працівником. Випадки повної матеріальної відповідальності працівників. Договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність працівника.

Тема 12. Загальна характеристика господарського права України.

Предмет регулювання господарського права. Господарські правовідносини, їх ознаки та види. Методи господарського права. Засоби державного регулювання господарської діяльності. Поняття та види суб'єктів господарського права. Створення суб'єктів господарювання, їх державна реєстрація. Припинення суб'єктів господарювання. Поняття підприємства як організаційної форми господарювання. Види та організаційно-правові форми підприємств.

Тема 13. Господарські договори.

Поняття та ознаки господарського договору. Види господарських договорів. Функції господарського договору. Зміст і форма господарського договору. Порядок укладання, зміни та розірвання господарських договорів.

Тема 14. Правове регулювання підприємницької діяльності

Сутність та юридична природа підприємницької діяльності як правового регулювання. Поняття, суть і принципи державного регулювання підприємницької діяльності. Поняття та загальна характеристика суб'єктів підприємницької діяльності. Поняття та стадії легітимації суб'єкта підприємницької діяльності. Ліцензування підприємницької діяльності. Дозвільні процедури у сфері підприємництва. Державний контроль у сфері підприємницької діяльності.

Тема 15. Правове регулювання господарсько-торговельної діяльності

Поняття господарсько-торговельної діяльності. Види господарсько-торговельної діяльності. Форми господарсько-торговельної діяльності. Поняття товару та особливості правового режиму його окремих видів. Договори, що укладаються при господарсько-торговельній діяльності. Торговельно-біржова діяльність, як різновид господарсько-торговельної діяльності.

Тема 16. Правове регулювання комерційного посередництва (агентських відносин) у сфері господарювання.

Комерційне посередництво (агентська діяльність): поняття, види. Ознаки комерційного посередництва. Суб'єкти комерційного посередництва. Підстави виникнення комерційного посередництва. Правова природа агентського договору. Правове регулювання укладення, виконання, зміни і припинення агентського договору.

Тема 17. Фінансове право як галузь права. Фінансовий контроль в Україні.

Поняття, зміст та методи фінансової діяльності держави. Фінансова система України та її склад. Предмет і метод фінансового права. Поняття та завдання фінансового контролю. Види і методи фінансового контролю. Органи фінансового контролю.

Тема 18. Правові основи банківської діяльності та грошового обігу

Поняття та структура банківської системи України. Правовий статус Національного банку України. Види банківських операцій. Правове регулювання банківської таємниці. Поняття, функції та види грошей. Грошова система держави. Фінансово-правове регулювання грошового обігу. Правові засади безготівкового грошового обігу та готівково-грошового обігу.

Тема 19. Податки та податкова система України

Податкова система України. Поняття, ознаки і функції податку. Види фінансових платежів до бюджету та їх порівняльна характеристика. Класифікація податків та обов'язкових платежів. Правовий механізм податку. Елементи правового механізму та їх зміст. Зміст податкового адміністрування. Облік платників податків. Правова природа податкового обов'язку: поняття, підстави виникнення, зміни та припинення податкового обов'язку, виконання податкового обов'язку. Податкова звітність. Строки сплати податкового зобов'язання. Форми правових вимог щодо сплати податків і зборів. Усунення подвійного оподаткування. Звільнення від оподаткування доходів нерезидентів з джерелом їх походження з України.

Тема 20. Адміністративна відповідальність та інші заходи адміністративного примусу

Адміністративна відповідальність: поняття, ознаки, функції. Характеристика законодавства про адміністративну відповідальність. Підстави адміністративної відповідальності. Характеристика адміністративних правопорушень в галузі торгівлі, послуг підприємницької діяльності. Поняття та основні характеристики адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу. Адміністративно-запобіжні заходи. Заходи адміністративного припинення.

Тема 21. Загальне поняття кримінального права. Кримінальна відповідальність

Поняття кримінального права - як самостійної галузі права, його специфічні ознаки. Предмет та метод кримінального права. Завдання (функції) кримінального права. Поняття та ознаки кримінального правопорушення за кримінальним правом України. Склад злочину. Поняття, ознаки та мета покарання за КК України. Загальні засади та принципи призначення покарання. Основні та додаткові покарання. Кримінальні правопорушення у сфері забезпечення порядку зайняття підприємницькою чи іншою господарською діяльністю.

Структура освітнього компоненту

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача год.
<p>Розуміти: поняття та основні ознаки держави; основні теорії походження держави; поняття та ознаки громадянського суспільства.</p> <p>Розрізняти: функції держави; механізм держави; сучасну демократичну соціальну державу; сутність правової держави та її основні ознаки.</p>	<p>Тема 1. Основи теорії держави Лекція 1. План. 1. Поняття та основні ознаки держави. 2. Основні теорії походження держави. 3. Поняття та ознаки громадянського суспільства. 4. Загальна характеристика правової держави.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,7 Додаткові: 1. Інтернет-ресурси: 1,2,3.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів: 1. Політичні та соціальні чинники, що зумовили виникнення держави. 2. Класифікація держав за їх формою. 3. Історичні джерела правової держави.</p>	4
	<p>Практичне заняття 1. 1. Функції держави. 2. Механізм держави. 3. Сучасна демократична соціальна держава: поняття, сутність, види. 4. Правова держава та її основні ознаки.</p>	2
<p>Аналізувати: поняття та основні ознаки права; правовідносини та їх склад; систему права та систему законодавства; законність, її принципи та гарантії.</p> <p>Розрізняти: поняття та види соціальних норм; спільні та відмінні ознаки права й інших соціальних норм; правову поведінку, її види.</p>	<p>Тема 2. Загальне поняття права Лекція 2. План. 1. Поняття та основні ознаки права. 2. Правовідносини та їх склад. 3. Система права та система законодавства. 4. Законність, її принципи та гарантії.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,7. Додаткові: 1,2,5. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів: 1. Етапи виникнення права. 2. Структура норми права. 3. Конституція: поняття й види.</p>	4
	<p>Практичне заняття 2. 1. Поняття та види соціальних норм. 2. Спільні та відмінні ознаки права й інших соціальних норм. 3. Правова поведінка, її види. Правопорушення, його основні елементи. 4. Види правопорушень. Юридична відповідальність та її види.</p>	2

1	2	3
<p>Характеризувати: поняття, складові елементи та принципи правового статусу людини й громадянина та їх конституційне закріплення; види правових статусів особи (загальний, спеціальний, індивідуальний).</p> <p>Бути здатними: характеризувати конституційні гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина; міжнародний захист прав і свобод людини і громадянина.</p>	<p>Тема 3. Основи правового статусу людини і громадянина. Лекція 3. План. 1. Поняття, складові елементи та принципи правового статусу людини й громадянина та їх конституційне закріплення. 2. Види правових статусів особи (загальний, спеціальний, індивідуальний). 3. Громадянство України. 4. Правове становище іноземців на території України. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,5,7. Додаткові: 1. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4,5.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Конституційні гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина. 2. Міжнародний захист прав і свобод людини і громадянина.</p> <p>Практичне заняття 3. 1. Правовий статус особи. 2. Структура правового статусу. 3. Правове становище іноземців та осіб без громадянства. 4. Правовий статус біженців.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Розуміти: конституційно-правовий статус Верховної Ради України; конституційний склад та структура Верховної Ради України; поняття та ознаки органів виконавчої влади.</p> <p>Характеризувати: правовий статус Кабінету Міністрів України; місце і роль Президента в системі державних органів України; судову владу та форми здійснення правосуддя в Україні.</p>	<p>Тема 4. Правовий статус органів державної влади в Україні Лекція 4. План. 1. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України. 2. Конституційний склад та структура Верховної Ради України. 3. Поняття та ознаки органів виконавчої влади. Правовий статус Кабінету Міністрів України. 4. Місце і роль Президента в системі державних органів України. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,5,7. Додаткові: 1. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4,5.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Становлення інституту Президента в Україні. 2. Основні засади формування та функціонування органів виконавчої влади в Україні.</p> <p>Практичне заняття 4. 1. Порядок формування Верховної Ради України. Функції Верховної Ради. 2. Поняття законодавчого процесу. 3. Система органів виконавчої влади. 4. Судова влада та форми здійснення правосуддя в Україні.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Аналізувати: предмет і метод цивільного права;</p>	<p>Тема 5. Загальні положення цивільного права Лекція 5. План. 1. Предмет і метод цивільного права.</p>	<p>2</p>

1	2	3
<p>фізичні особи як учасники цивільних відносин; юридичні особи як учасники цивільних правовідносин. Пояснювати: правові форми участі держави у цивільних відносинах; цивільну правоздатність та цивільну дієздатність фізичної особи.</p>	<p>2. Фізичні особи як учасники цивільних відносин. 3. Юридична особа як учасник цивільних правовідносин. 4. Поняття правочину, його ознаки та види. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,9. Додаткові: 1. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4,5.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Фізична особа-підприємець. 2. Правові форми участі держави у цивільних відносинах. 3. Об'єкти цивільних прав.</p>	4
	<p>Практичне заняття 5. 1. Поняття, види та структура цивільних правовідносин. 2. Цивільна правоздатність фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичної особи. 3. Види юридичних осіб. 4. Умови дійсності правочину. Форма правочину.</p>	2
<p>Розуміти: поняття права власності, зміст права власності як складова здійснення права власності; захист права власності та інших речових прав; авторське право і суміжні права. Бути здатним: здійснювати аналіз захисту права власності та інших речових прав; авторське право і суміжні права; право промислової власності.</p>	<p>Тема 6. Право власності та інші речові права Лекція 6. План. 1. Поняття та загальна характеристика права власності в Україні. 2. Загальна характеристика речових прав на чуже майно. 3. Загальні положення права інтелектуальної власності. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,9. Додаткові: 1,2. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту. 2. Основні цивільно-правові засоби захисту права власності.</p>	4
	<p>Практичне заняття 6. 1. Поняття права власності, зміст права власності як складова здійснення права власності. 2. Захист права власності та інших речових прав. 3. Авторське право і суміжні права. 4. Право промислової власності.</p>	2
<p>Усвідомлювати: поняття предмет і метод сімейного права; поняття шлюбу, умови укладення шлюбу; поняття і загальну характеристику особистих немайнових прав та обов'язків подружжя.</p>	<p>Тема 7. Загальна характеристика сімейного права як галузі права. Шлюб. Лекція 7. План. 1. Поняття сімейного права. 2. Поняття та правова природа шлюбу. 3. Державна реєстрація шлюбу та її правові наслідки. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,4. Додаткові: 1,6. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Сім'я як об'єкт правового регулювання. 2. Поняття шлюбного договору.</p>	4

1	2	3
<p>Аналізувати: умови укладення шлюбу; особисті немайнові права та обов'язки подружжя та майнові правовідносини подружжя.</p>	<p>Практичне заняття 7. 1. Предмет і метод сімейного права. 2. Поняття шлюбу, умови укладення шлюбу. 3. Поняття і загальна характеристика особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. 4. Загальна характеристика майнових правовідносин подружжя.</p>	2
<p>Пояснювати: предмет, метод, функції та джерела трудового права; поняття і зміст трудового договору; робочий час та час відпочинку.</p> <p>Виокремлювати: форми і строки трудового договору; загальний порядок прийняття на роботу; контракт як особливий вид трудового договору.</p>	<p>Тема 8. Загальна характеристика трудового права України Лекція 8. План. 1. Предмет, метод, функції та джерела трудового права. 2. Поняття і зміст трудового договору. 3. Робочий час та час відпочинку. 4. Оплата праці. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3,9. Додаткові: 1,7. Інтернет-ресурси: 1,2,3.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Поняття трудового договору і його відмінності від суміжних цивільно-правових договорів. 2. Контракт як особливий вид трудового договору.</p>	4
	<p>Практичне заняття 8. 1. Поняття, ознаки та зміст трудових правовідносин. 2. Форми і строки трудового договору. Зміна умов трудового договору 3. Загальний порядок прийняття на роботу. 4. Поняття та класифікація підстав припинення трудового договору.</p>	2
<p>Аналізувати: поняття і види робочого часу; ненормований робочий день; надурочні роботи; поняття і види часу відпочинку.</p> <p>Пояснювати: режим роботи; тривалість, порядок і умови надання щорічної відпустки; відкликання з відпустки, перенесення щорічної відпустки</p>	<p>Тема 9. Робочий час та час відпочинку Лекція 9. План. 1. Поняття і види робочого часу. 2. Ненормований робочий день. Надурочні роботи. 3. Поняття і види часу відпочинку. Святкові та неробочі дні. 3. Відпустки: поняття і види. Грошова компенсація невикористаної відпустки. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3. Додаткові: 1,7. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Службові відрядження. 2. Вихідні дні. 3. Заборона роботи у вихідні дні і винятковий порядок застосування такої роботи. Порядок залучення і компенсація роботи у такі дні.</p>	4

1	2	3
	<p>Практичне заняття 9.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Режим роботи. 2. Тривалість, порядок і умови надання щорічної відпустки. 3. Відкликання з відпустки. 4. Перенесення щорічної відпустки. 	2
<p>Розуміти: поняття заробітної плати та її структуру, принципи формування оплати праці.</p> <p>Аналізувати: обмеження відрахувань із заробітної плати; мінімальну заробітну плату та індексацію заробітної плати.</p>	<p>Тема 10. Оплата праці</p> <p>Лекція 10.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття заробітної плати та її структура. 2. Почасова форма оплати праці. 3. Обмеження відрахувань із заробітної плати. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3. Додаткові: 1,7. Інтернет-ресурси: 1,2,3.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мінімальна заробітна плата та індексація заробітної плати. 2. Структура та принципи формування оплати праці. 	4
	<p>Практичне заняття 10.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, форми та види заробітної плати 2. Системи оплати праці. 3. Тарифна система оплати праці. Тарифна сітка. Тарифні коефіцієнти. Розмір тарифної ставки (окладу). 	2
<p>Аналізувати: трудова дисципліну та методи її забезпечення; стягнення за порушення трудової дисципліни у загальній дисциплінарній відповідальності: види і порядок застосування.</p> <p>Пояснювати: поняття, функції і види матеріальної відповідальності працівників; особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців; випадки повної матеріальної відповідальності працівників.</p>	<p>Тема 11. Дисципліна праці. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин</p> <p>Лекція 11.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трудова дисципліна та методи її забезпечення. 2. Стягнення за порушення трудової дисципліни у загальній дисциплінарній відповідальності: види і порядок застосування. 3. Поняття, функції і види матеріальної відповідальності працівників. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,3. Додаткові: 1,7. Інтернет-ресурси: 1,2,3.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців. 2. Випадки повної матеріальної відповідальності працівників. 3. Договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність працівника. 	4
	<p>Практичне заняття 11.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і види дисциплінарної відповідальності. 2. Підстава й умови матеріальної відповідальності працівників. 3. Визначення розміру і порядок покриття матеріальної шкоди, заподіяної працівником. 	2

1	2	3
<p>Аналізувати: предмет регулювання господарського права, методи господарського права.</p> <p>Пояснювати: поняття та види суб'єктів господарського права; створення суб'єктів господарювання, їх державна реєстрація; припинення суб'єктів господарювання.</p>	<p>Тема 12. Загальна характеристика господарського права України. Лекція 12. План. 1. Предмет регулювання господарського права. 2. Методи господарського права. 3. Поняття та види суб'єктів господарського права. 4. Поняття підприємства як організаційної форми господарювання.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,6. Додаткові: 1,2. Інтернет-ресурси: 1,2,3.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Засоби державного регулювання господарської діяльності. 2. Правовий статус господарських товариств.</p> <p>Практичне заняття 12. 1. Господарські правовідносини, їх ознаки та види. 2. Створення суб'єктів господарювання, їх державна реєстрація. 3. Припинення суб'єктів господарювання. 4. Види та організаційно-правові форми підприємств.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Розуміти: поняття та ознаки господарського договору; види господарських договорів; зміст і форму господарського договору.</p> <p>Усвідомлювати: класифікацію і систему господарських договорів за законодавством України.; порядок укладання, зміни та розірвання господарських договорів.</p>	<p>Тема 13. Господарські договори. Лекція 13. План. 1. Поняття та ознаки господарського договору. 2. Види господарських договорів. Зміст і форма господарського договору. 3. Порядок укладання, зміни та розірвання господарських договорів.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2,7,11. Додаткові: 2,3. Інтернет-ресурси: 1,3,4.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Укладення господарського договору: проблемні питання. 2. Функції господарського договору.</p> <p>Практичне заняття 13. 1. Класифікація і система господарських договорів за законодавством України. 2. Зміст і форма господарського договору. 3. Особливості укладення договорів у сфері господарсько-торговельної діяльності.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>

1	2	3
<p>Аналізувати: поняття, суть і принципи державного регулювання підприємницької діяльності; правове значення і зміст державної реєстрації суб'єктів підприємництва.</p> <p>Розрізняти: поняття та стадії легітимації суб'єкта підприємницької діяльності.</p>	<p>Тема 14. Правове регулювання підприємницької діяльності Лекція 14. План 1. Сутність та юридична природа підприємницької діяльності як правового регулювання. 2. Поняття, суть і принципи державного регулювання підприємницької діяльності. 3. Правове значення і зміст державної реєстрації суб'єктів підприємництва. 4. Державний контроль у сфері підприємницької діяльності.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 6. Додаткові: 1,2,3. Інтернет-ресурси: 1,2,3.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Дозвільні процедури у сфері підприємництва. 2. Поняття та стадії легітимації суб'єкта підприємницької діяльності.</p> <p>Практичне заняття 14 1. Поняття та види підприємницької діяльності. 2. Поняття та загальна характеристика суб'єктів підприємницької діяльності. 3. Ліцензування підприємницької діяльності.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Аналізувати: поняття, суть і принципи правового регулювання господарсько-торгівельної діяльності; договори у сфері господарсько-торгівельної діяльності; характеристика торговельно-біржова діяльність.</p> <p>Розрізняти: поняття та види суб'єктів господарсько-торгівельної діяльності.</p>	<p>Тема 15. Правове регулювання господарсько-торгівельної діяльності Лекція 15. План 1. Поняття господарсько-торгівельної діяльності. 2. Договори, що укладаються при господарсько-торгівельній діяльності. 3. Торговельно-біржова діяльність, як різновид господарсько-торгівельної діяльності.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 6. Додаткові: 1,2,5. Інтернет-ресурси: 1,2,3,5.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Форми господарсько-торгівельної діяльності. 2. Поняття товару та особливості правового режиму його окремих видів.</p> <p>Практичне заняття 15 1. Види господарсько-торгівельної діяльності. 2. Правове становище товарної біржі. Загальні умови створення товарної біржі. 3. Правила товарної біржі.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>

1	2	3
<p>Характеризувати: комерційне посередництво (агентську діяльність): поняття, види; суб'єкти комерційного посередництва.</p> <p>Пояснювати: правову природу агентського договору; ознаки комерційного посередництва; підстави виникнення комерційного посередництва.</p>	<p>Тема 16. Правове регулювання комерційного посередництва (агентських відносин) у сфері господарювання. Лекція 16. План. 1. Комерційне посередництво (агентська діяльність): поняття, види. 2. Суб'єкти комерційного посередництва. 3. Правова природа агентського договору. Рекомендовані джерела: Основні: 6,9. Додаткові: 1, 2. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4,5.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Поняття та ознаки комерційного посередництва як різновиду господарської діяльності. 2. Система нормативно-правових актів, що регулюють агентські відносини у сфері господарювання.</p> <p>Практичне заняття 16. 1. Ознаки комерційного посередництва. 2. Підстави виникнення комерційного посередництва. 3. Правове регулювання укладення, виконання, зміни і припинення агентського договору.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Аналізувати: поняття, зміст та методи фінансової діяльності держави; фінансову систему України та її складові; види і методи фінансового контролю.</p> <p>Розрізняти: предмет і метод фінансового права; поняття та завдання фінансового контролю; органи фінансового контролю.</p>	<p>Тема 17. Фінансове право як галузь права. Фінансовий контроль в Україні. Лекція 17. План. 1. Поняття, зміст та методи фінансової діяльності держави. 2. Фінансова система України та її склад. 3. Види і методи фінансового контролю. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,11. Додаткові: 1, 2,3. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4,5.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Система державного фінансового контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики. 2. Особливості здійснення державного фінансового контролю в Україні.</p> <p>Практичне заняття 17. 1. Предмет і метод фінансового права. 2. Поняття та завдання фінансового контролю. 3. Органи фінансового контролю.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Характеризувати: поняття та структуру банківської системи України; види банківських</p>	<p>Тема 18. Правові основи банківської діяльності та грошового обігу Лекція 18. План 1. Поняття та структура банківської системи України. 2. Види банківських операцій. 3. Поняття, функції та види грошей.</p>	<p>2</p>

1	2	3
<p>операцій; поняття, функції та види грошей.</p> <p>Пояснювати: правовий статус Національного банку України; фінансово-правове регулювання грошового обігу, платіжні системи та їх види.</p>	<p>4. Правові засади безготівкового грошового обігу та готівково-грошового обігу.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,6,11. Додаткові: 1, 2. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Правове регулювання банківської таємниці. 2. Поняття валюти та валютних цінностей. Національна валютна система України.</p>	4
	<p>Практичне заняття 18. 1. Правовий статус Національного банку України. 2. Фінансово-правове регулювання грошового обігу. 3. Платіжні системи та їх види.</p>	2
<p>Аналізувати: податкову систему України; види фінансових платежів до бюджету та їх порівняльна характеристика.</p> <p>Розрізняти: правову природу податкового обов'язку: поняття, підстави виникнення, зміни та припинення податкового обов'язку, виконання податкового обов'язку.</p>	<p>Тема 19. Податки та податкова система України Лекція 19. План 1. Податкова система України. 2. Види фінансових платежів до бюджету та їх порівняльна характеристика. 3. Класифікація податків та обов'язкових платежів. 4. Правовий механізм податку.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,11. Додаткові: 1, 4. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Правова природа податкового обов'язку: поняття, підстави виникнення, зміни та припинення податкового обов'язку, виконання податкового обов'язку. 2. Форми правових вимог щодо сплати податків і зборів. 3. Усунення подвійного оподаткування. 4. Звільнення від оподаткування доходів нерезидентів з джерелом їх походження з України.</p>	4
	<p>Практичне заняття 19. 1. Поняття, ознаки і функції податку. 2. Елементи правового механізму та їх зміст. 3. Зміст податкового адміністрування. 4. Облік платників податків. 5. Податкова звітність.</p>	2
<p>Аналізувати: адміністративну відповідальність: поняття, ознаки, функції; підстави адміністративної відповідальності.</p> <p>Пояснювати: особливості адміністративних стягнень як вид</p>	<p>Тема 20. Адміністративна відповідальність та інші заходи адміністративного примусу. Лекція 20. План. 1. Адміністративна відповідальність: поняття, ознаки, функції. 2. Підстави адміністративної відповідальності. 3. Характеристика адміністративних правопорушень в галузі торгівлі, послуг підприємницької діяльності.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,11,12. Додаткові: 1,4. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4.</p>	2

1	2	3
<p>заходів адміністративного примусу; юридичний склад адміністративних правопорушень: поняття, елементи, ознаки.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів 1. Особливості адміністративних стягнень як вид заходів адміністративного примусу. 2. Юридичний склад адміністративних правопорушень: поняття, елементи, ознаки.</p> <p>Практичне заняття 20. 1. Характеристика законодавства про адміністративну відповідальність. 2. Поняття та основні характеристики адміністративного примусу. 3. Класифікація заходів адміністративного примусу. Адміністративно-запобіжні заходи. Заходи адміністративного припинення.</p>	<p>4</p> <p>2</p>
<p>Аналізувати: поняття та ознаки кримінального правопорушення за кримінальним правом України; кримінальні правопорушення у сфері забезпечення порядку зайняття підприємницькою чи іншою господарською діяльністю. Пояснювати: предмет та метод кримінального права; завдання (функції) кримінального права; поняття, ознаки та мету покарання за КК України; загальні засади та принципи призначення покарання.</p>	<p>Тема 21. Загальне поняття кримінального права. Кримінальна відповідальність Лекція 21. План. 1. Поняття кримінального права - як самостійної галузі права, його специфічні ознаки. 2. Поняття та ознаки кримінального правопорушення за кримінальним правом України. 3. Кримінальні правопорушення у сфері забезпечення порядку зайняття підприємницькою чи іншою господарською діяльністю. Рекомендовані джерела: Основні: 1,2,8. Додаткові: 1, 3,8. Інтернет-ресурси: 1,2,3,4.</p> <p>Самостійна робота здобувачів 1. Склад злочину. 2. Основні та додаткові покарання.</p> <p>Практичне заняття 21. 1. Предмет та метод кримінального права. Завдання (функції) кримінального права. 2. Поняття, ознаки та мета покарання за КК України. 3. Загальні засади та принципи призначення покарання.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ:		12
РАЗОМ:		180

III РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С. В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с.
2. Основи права: підручник. В. Д. Гапотій, О. А. Слишик.- 2-ге вид. із змінами та доп. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. 882 с. 3.
3. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с.
4. Сімейне право України: навч. посіб. М. М. Дякович. Харків: ЕКУС, 2022. 416 с.
5. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
6. Господарське право (Загальна частина) : підручник за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с.
7. Сухонос В. В. Теорія держави та права. 2023. 544 с.
8. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) : посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання. В. І. Тютюгін, М. А. Рубашенко ; відп. ред. В. І. Тютюгін. 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2023. 352 с.
9. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / [Аврамова О. Е., Вакулович Е. В., Горбенко А. С. та ін.]; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва: МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 420 с.
10. Хом'яченко С. І. Legal Culture as a Condition for Sustainable Development of Ukrainian Society. European Journal of Sustainable Development (2020), 9, 4, 211-218 ISSN: 2239-5938 Doi: 10.14207/ejsd.2020.v9n4p211.
11. Фінансове право України: навчальний посібник . М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.
12. Загальне адміністративне право України: підручник за заг. ред.: акад. С. Ківалова і проф. Л. Білої-Тіунової; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2023. 792 с. Режим доступу : <https://doi.org/10.32837/11300.25545>

Додаткові

1. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. ВВР. 2003. № 18-22. Ст. 144 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5.04.2001 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
4. Податковий кодекс України: Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13–14, № 15–16, № 17, ст. 112). [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
5. Khomiachenko S., Yuldashev O., Yuldashev S. Organizational and legal model of competency-based education as a means of the transition to innovative economy. DANUBE: Law, Economics and Social Issues Review. 13(2).pp. 107–118. DOI: 10.2478/danb-2022-0007. <https://sciendo.com/article/10.2478/danb-2022-0007>.

6. Хом'яченко С.І. Інститут шлюбу у сучасному суспільстві: окремі проблемні питання. Юридичний збірник. Державного університету інфраструктури і технологій. № 2 (14) С.70-76. (2023): DICTUM FACTUM <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/view/283>.

7. Хом'яченко С.І., Отіч О.В. Захист персональних даних працівників підприємства в умовах воєнного стану. Modern research in science and education. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sciconf.com.ua/iv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-research-inscience-and-education-7-9-12-2023-chikago-ssha-arhiv/1222-1230>.

8. Хом'яченко С.І. Інститут спеціальної конфіскації у системі заходів запобігання злочинності в Україні та зарубіжних країнах. Юридичний науковий електронний журнал № 12, 2023. С.351-355. http://www.lsej.org.ua/12_2023/12_2023.pdf.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua> .

2. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського, [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.library.vn.ua>.

3. Сайт Президента України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.

4. Сайт Верховної Ради України Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

5. Система дистанційного навчання «MOODLE» ВТЕІ ДТЕУ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sun.vtei.com.ua>.